

Framkomlighet för räddningstjänsten

Denna vägledning har som syfte att underlätta tolkning av lagstiftning, samt även förtydliga räddningstjänstens syn beträffande räddningsvägar och uppställningsplatser för tunga fordon. Denna vägledning är tillämpbar vid etablerande eller framtida körstråk. Vägledningen kan nyttjas vid tillfälliga arrangemang så väl som vid permanenta byggnationer.

Bakgrund

För att räddningstjänsten ska kunna genomföra en insats, exempelvis i händelse av brand, är det av yttersta vikt att byggnader eller anläggningar är åtkomliga för räddningsfordonen. I de fall räddningstjänsten utgör alternativ utrymningsväg bör framkomlighet för räddningsfordon säkerställas för att möjliggöra en trygg utrymning.

Räddningsväg

Boverkets byggregler (BBR, SFS 2011:6) redogör att om gatunätet eller motsvarande inte ger åtkomlighet ska särskild räddningsväg som ger god framkomlighet ordnas samt att räddningsvägen ska vara skyltad. Nedan följer lägsta dimensioner avseende utformning av räddningsväg vilka är baserade enligt de allmänna råden i BBR samt på räddningsfordonen som finns i kommunen.

Utformning

Bärighet för räddningsväg bör motsvara gatunätets. Vid räddningsväg över exempelvis ett källarplan under mark bör bärförmåga för bjälklag tillämpas. Regler för bärförmåga för bjälklag finns i avdelning C, kap 1.1.1, 11 § Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:10) om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder, EKS.

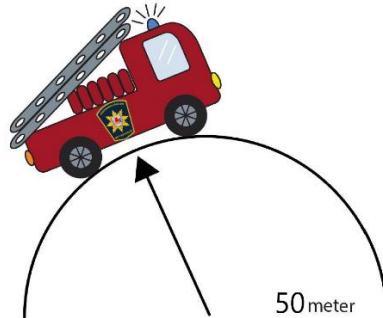
För att underlätta identifiering av räddningsväg bör räddningsvägens angöring från allmän väg ligga i anslutning till byggnadens entré och således dess larmadress.

För att säkerställa att byggnader är tillgängliga för räddningstjänsten bör dimensioner och avstånd enligt nedan följas.

Parameter	Dimension
Raksträckas fria bredd	Minst 3,0 meter
Fri höjd	Minst 4,0 meter
Axeltryck	Minst 100 kN
Högsta längslutning	Vägbanans lutning i höjded. Lutningens storlek anges i förhållande till horisontalplanet och maximal lutning är 8%.
Högsta tvärfall	Vägbanans lutning i tvärlid. Lutningens storlek anges i förhållande till horisontalplanet och maximal lutning är 2%.

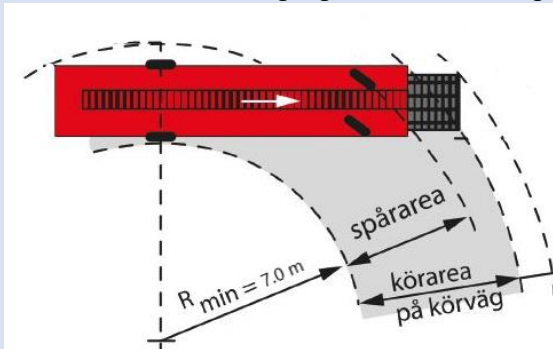
Vertikalradie

Anger hur tvär en kurva är på en väg, uppåt eller nedåt. Maximal kurvradie, konkav eller konvex, är 50 meter.

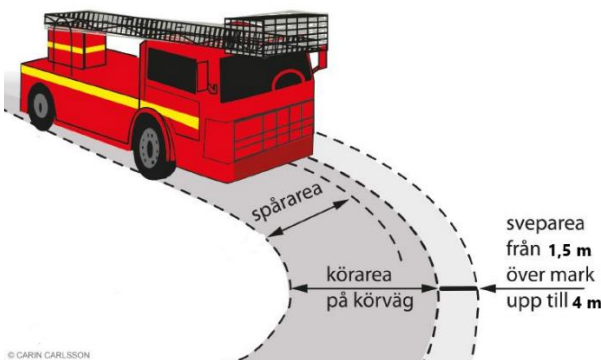
Inre radie

I kurvor ska inte R_{min} , enligt figur nedan, understiga 7,0 meter.

Svepradie

Avståndet mellan körarea och sveparea, se figur nedan, ska vara fritt från hinder över mark. Lägsta svepradie är 1,5 meter.

Vägens material

Vägen bör förses med ett hårdgjort ytlager av grus, asfalt eller motsvarande, så att den lätt kan identifieras för snöröjning samt vid insats. Av denna anledningen är det olämpligt att använda sig av hårdgjorda gräsmattor. Dessa kommer troligen inte att snöröjas och dessutom är det stor risk att tunga fordon kör utanför de hårdgjorda delarna och fastnar.

Utrymning med hjälp av räddningstjänsten

För att räddningstjänsten ska kunna utgöra alternativ utrymningsväg med hjälp av höjdfordon eller bärbar stegutrustning ska kriterierna enligt nedan uppfyllas:

- Räddningstjänsten ska ha tillräckligt snabb insatstid till aktuellt område. Det allmänna rådet i BBR (BFS 2011:26) redogör att insatstid avser tiden från det att larm inkommit till räddningstjänsten och till dess att räddningsarbetet har påbörjats samt att tillräckligt snabb insatstid normalt är högst 10 minuter. För friliggande flerbostadshus med högst tre våningsplan kan tillräckligt snabb insatstid vara högst 20 minuter. Information om räddningstjänstens insatstider finns tillgängligt i räddningstjänstens handlingsprogram.
- Räddningstjänsten ska ha tillräcklig förmåga vilket exempelvis innebär att om räddningstjänstens höjdfordon är en förutsättning för utrymning bör ett höjdfordon finnas stationerat i närliggande område. Med tillräcklig förmåga avses alltså sådan bemanning och utrustning att utrymningen kan genomföras på ett tillfredsställande sätt. Information om förbundets förmåga finns tillgängligt i räddningstjänstens handlingsprogram.
- Byggnaden ska omfatta särskilda verksamhetsklasser, Vk, för att det enligt BBR ska vara tillåtet med alternativ utrymning genom fönster med hjälp av räddningstjänsten. Dessa särskilda klasser utgörs av Vk 1 och Vk 3A. Vk 1 omfattar kontor, industrier och andra liknande verksamheter där man är vaken och har god lokalkännedom och där det maximala personantalet inte överskrider 15 personer. Vk 3A avser bostäder.
- Bostäder där byggnaden är uppförd i brandteknisk byggnadsklass 1.
- Möjligheten till utrymning från fönster med hjälp av räddningstjänstens höjdfordon bör endast användas i byggnader där öppningens underkant ligger högst 23 meter över marknivån. För utrymning med hjälp av bärbar stegutrustning ska öppningens underkant ligga högst 11 meter över marknivån.
- Byggnaden ska vara åtkomlig för räddningstjänsten och uppfylla kraven för räddningsväg och/eller uppställningsplats enligt ovan.

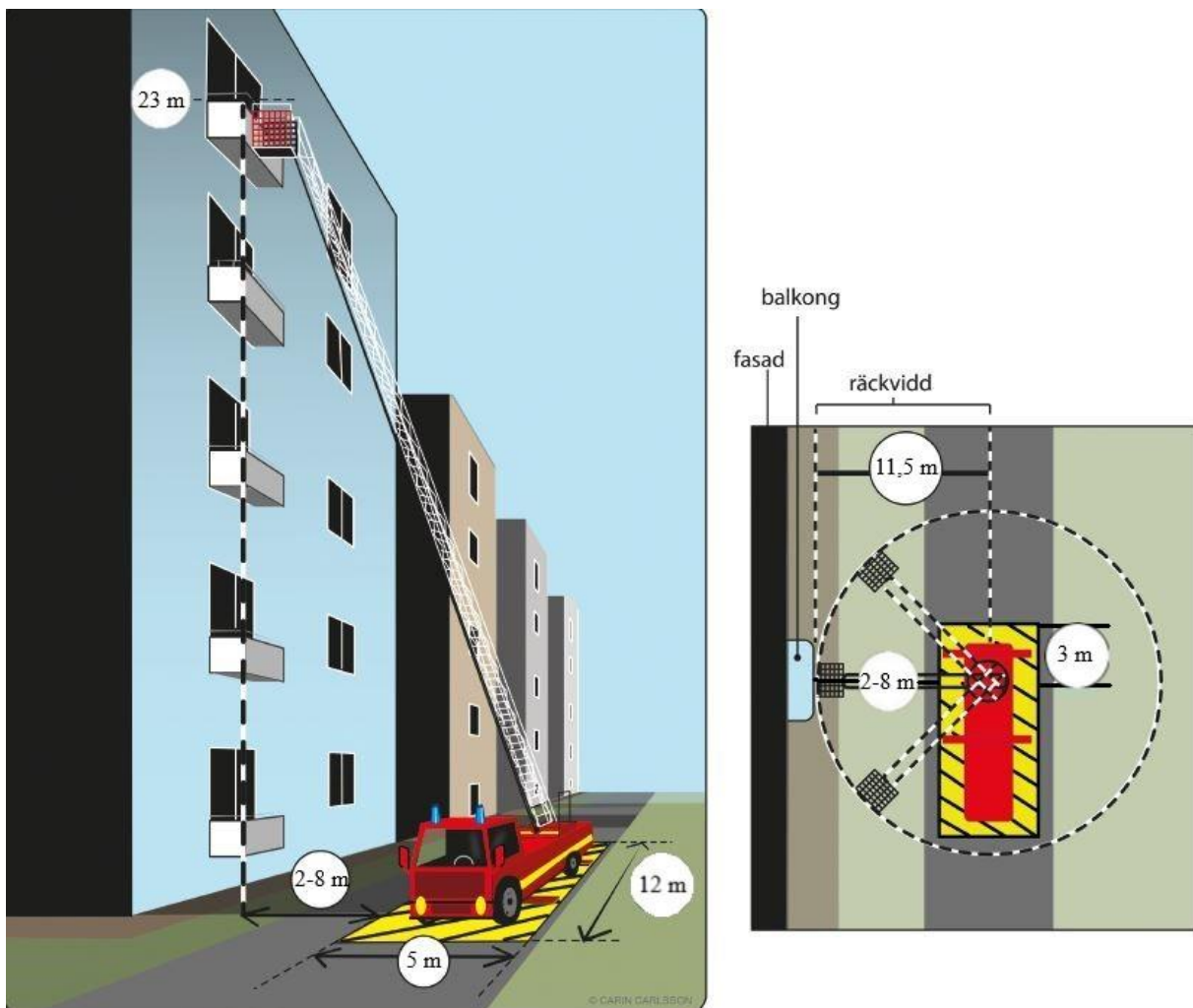
Fönster i takfall eller indragna kupor

Fönster i takfall eller indragna takkupor som ska användas för utrymning med räddningstjänstens stegutrustning, där stegutrustningen inte når fönstrets underkant, ska kompletteras med stigbrygga. Syftet med stigbryggan är att ge utrymnande personer bättre möjlighet att nå stegutrustningen. Stigbryggan ska vara lika bred som utrymningsvägen och ha en 15 cm hög handledare runt om.

Höjdfordon

BBR (SFS 2011:6) redogör att höjdfordon som ska användas för utrymning från fönster eller balkong i anslutning till räddningsväg ska ha uppställningsplatser för erforderliga fordon. Uppställningsplatsen bör vara förlagd utanför ytterkant av balkonger som ska kunna nås.

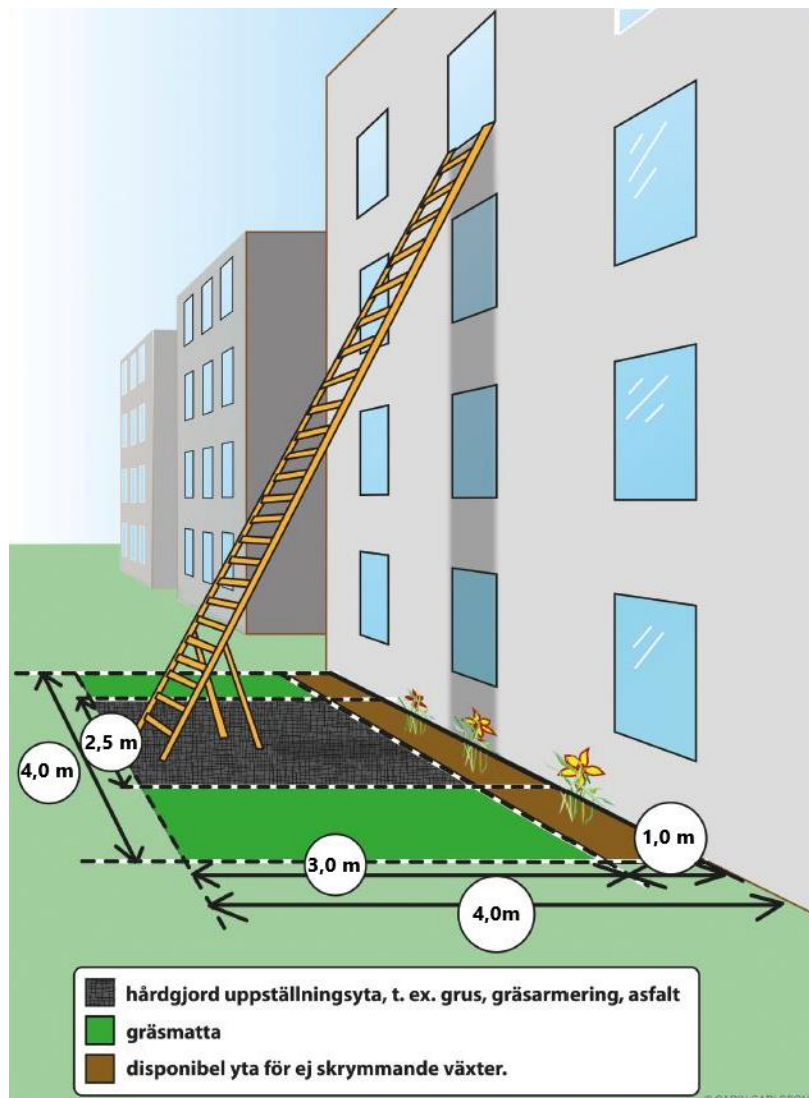
Uppställningsplatsens funktionskrav avseende bärförmåga alternativt axeltryck och vägmaterial bör utformas i enlighet med de krav som gäller för räddningsvägar. Dock ska uppställningsplatsen inte, oavsett riktning, luta mer än 8,5%. Övriga dimensioner redogörs i figuren nedan.

Bärbar stege

Bärbara stegar kan användas för utrymning från fönster eller balkong med karmunderstycket beläget högst 11,0 meter över mark. Avstånd från uppställningsplats till fönster eller balkong som är aktuellt som utrymningsväg ska inte överskrida 50 meter.

Utanför fönster eller balkong där bärbar stege är tänkt att användas bör marken vara anpassad för utrymning och det bör därmed finnas en uppställningsplats för stege. Uppställningsplatsen ska ha ett hårdgjort ytlager av grus, asfalt eller liknande. Annat underlag kan användas om det säkerställs att det klarar av stegens vikt med två personer på, vilket motsvarar minst 250 kg. Övriga dimensioner redogörs i figuren nedan.

Skyltning

Räddningsvägar och uppställningsplatser bör förseas med skyltar. Skyltning utformas i enlighet med föreskriften "Skyltar och signaler" (AFS 2008:13) och nedan visas exempel på hur skyltning bör utformas.

Bommar, grindar och lås

I de fall då fastighetsägaren väljer att förse fastigheten med bommar, grindar eller lås i syfte göra räddningsvägar eller uppställningsplatser otillgängliga för obehöriga bör de utformas så att räddningstjänsten har möjlighet att öppna eller ta bort hindret. För att säkerställa åtkomst förordar blåljusverksamheten följande tre alternativ för installation:

- brandkårsnyckel enligt SS 3654
- lås av sådan kvalitet och placering som lätt kan klippas av med en bulstax
- Auktoriserade Låsmästare i Väst (ALIV) system. Mer information återfinns i följande länk: <https://www.rsgbg.se/globalassets/dokument/rad-och-anvisningar/rad-o-anvisning-113---utforande-och-lasning-av-bommar-och-rokluckor.pdf>

Ansvar och underhåll

Det åligger fastighetsägaren att underhålla räddningsväg och/eller uppställningsplats. Punkterna nedan bör beaktas och underhåll bör ske regelbundet.

- Väg och/eller plats ska vara utmärkt med standardiserade skyltar
- Väg och/eller plats ska hållas i brukligt skick
- Väg och /eller plats ska vinterväghållas
- Väg och /eller plats vid vegetation ska hållas fri i höjdlid och eventuellt bör träd som hindrar stegresning beskäras
- Bommar, grindar eller motsvarande samt låssystem bör regelbundet funktionskontrolleras

Projektering vid nybyggnation eller ändring

Vid nybyggnation eller ändring bör punkterna enligt nedan beaktas.

Referenser

Boverkets byggregler, föreskrifter och allmänna råd. (BFS 2011:6). Hämtad 2021-05-17 från:
https://www.boverket.se/contentassets/a9a584aa0e564c8998d079d752f6b76d/konsoliderad_bbr_2011-6.pdf

Rättigheter till illustrationer

I dokumentet är illustrationerna framtagna av Carin Carlsson och publiceringsrätten för aktuella illustrationer omfattar extern publicering för samtliga räddningstjänster i Västra Götalands län på deras respektive hemsida i dokument av pdfformat. Externa brukares publicering är ej inkluderad. Carin Carlsson, carin.carlsson1@gmail.com, www.ritbolaget.se